

OUDHEIDKUNDIGE KRONIEK

De Geschiedenis van een schilderij van Sint-Baafskerk

In "De Gazet van Gent" van 8 juli 1922 leverde Alfons Van Werveke de volgende bijdrage:

Wij zullen eens vertellen hoe en wanneer onze hoofdkerk werd gebouwd. Heden is het voldoende mede te deelen, dat de kapel van de benedenkerk, die nevens den kruisbeuk ligt aan de Limburgstraat, gebouwd werd in 1462 door Laurens de Maegh en Louisa van den Hove, zijne echtgenoot.

L. de Maegh was raadsheer en ontvanger generaal van Vlaanderen van Artesis, onder Philips den Goede (overleden in 1467) en lid van den Raad van Vlaanderen onder diens zoon, Karel den Stoute. Hij stierf 6 Maart 1469 en werd begraven onder een koperen grafplaat in de kapel, die hij gesticht had. Louisa van den Hove, zijn weduwe, stierf 31 December 1484 en werd ter aarde besteld in Sint-Agnethaklooster op de Lindelei.

De echtgenoten hadden niet alleen den bouw der kapel van Sint-Baafs bekostigd, maar ze hadden ook het altaar versierd met een drieluik met voetstuk, dat is een groot middenpaneel, welk door twee luiken kan worden gesloten en dat op een breed paneel staat als op een voet. Het stelde voor: het middenstuk, *Christus tusschen de moordenaars*; de luiken, *Het koperen serpent* en *Moses doet water uit de rots springen*; het voetstuk, *De inneming van Jeruzalem door Titus, zoon van keizer Vespasianus*.

Het gewrocht kon evenals de *Aanbidding* der van Eyck's, in 1566 aan de verwoesting der beeldstormers ontsnappen. In 1659 werd het oorspronkelijk altaar door nieuw schrijnwerk vervangen. In 1713 sloot men de kapel af met marmer en koperen balusters. Zijn bij die werken de paneelen geschonden, of hebben onbehendige herstellere ze beschadigd?

Egidius van de Vivere de Wambeke, griffier bij den Raad van Vlaanderen, die ze in 1791 of 1792 beschreef, stelde toen vast, dat het middenstuk veel geleden had "door de onkunde".

In den aanvang van de XIXe eeuw werd de beeldhouwer A.B.F. Portois, belast met het vervangen van het houten altaar van 1659 door een nieuw van marmer. De schoone afsluiting van 1713 werd vervangen door het ijzeren hek, dat nog aanwezig is en de schilderij, door de echtgenooten de Maegh geschonken, moest plaats maken voor een paneel van Abraham Janssens, *Christus op den schoot zijner moeder*. Het drieluik werd verwezen naar de zevende kapel van de krocht, zonder het voetstuk, dat uit de kerk verdween.

P.F. de Goesin-Verhaeghe, conservator van het Museum van Schone Kunsten, die het werk in 1819 beschreef, vertelt dat "het middenstuk geleden

heeft door de achterdochtige onbescheidenheid van de nieuwsgierigen, die meenden, dat het met lijmverf of met eiwit geschilderd was, en die, om de waarheid te weten, trachtten schilfers van de kleur er af te nemen. Het zou te wenschen zijn, dat men, om dat kostbaar voortbrengsel te bewaren, ophield zulke proefnemingen te doen. Daartoe zou men de twee luiken aan het voornaamste stuk moeten bevestigen en ze met een sleutel toehouden".

De drie deelen van het werk, die zich nog in de kerk bevonden, waren dus van elkander gescheiden: het middenpaneel hing toen in de tiende (?) kapel van de bovenkerk, de luiken waren in de negende (?) kapel. Ten jare 1824 deden de kanunniken het middenstuk herstellen door J. Lorent, maar de bewerking was mislukt, want men sloot het stuk op in een kamer nevens de kerk. Omstreeks 1860 werd het weer onder handen genomen door Rafaël Bonselaere. Van dan af werden de drie gedeelten bij elkaar gevoegd, maar dusdanig, dat de luiken niet meer kunnen draaien en gesloten worden op het middenstuk.

Ziehier waarom: Op den rug van de luiken staan geschilderd, rechts van den toeschouwer, het beeld van den H. Lodewijk, patroon van Louisa van den Hove, de begiftigster; links, het beeld van den H. Laurens, beschermheilige van Laurens de Maegh. Nu is gebeurd dat, om de drie planken van elk luik bij elkander te houden, men op de voegen acht stukken hout heeft genageld, en om die aan te sluiten, niet alleen het schilderwerk heeft weggeschraapt op de plaats zelve, maar tevens op het vierde ongeveer van elk paneel.

Thans wordt het gewrocht met de grootste zorg bewaard. Het is geen werk van een Geeraard van der Meire, zooals men het in 1824 heeft geschreven; maar wat geeft dat? In zijn huidigen toestand is het nog een gewrocht van eerste gehalte: men zou er meer van spreken, had het niet voor gebuur de *Aanbidding* der Van Eyck's, waarvan het verschilt onder andere door beweging en gevoel.
